

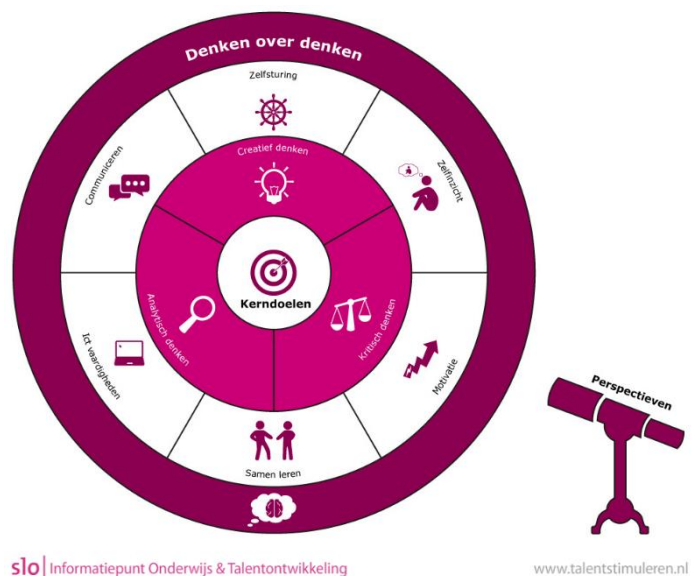
Vaardigheid: Motivatie

Inhoud

Kader voor ontwikkeling	1
Toelichting en theorie	2
Pedagogische vaardigheden	2
Randvoorwaarden.....	2
Aanpak	2
Algemeen	2
Suggesties voor aanpak.....	3
Leestips voor de leerkracht	3

KADER VOOR ONTWIKKELING

Alle leerlingen hebben in aanleg veel talenten op allerlei gebieden. Dit geldt ook voor hoogbegaafde leerlingen. Talent alleen is echter niet genoeg. Het moet ook ontwikkeld worden. Alleen kennis opnemen is daarvoor niet voldoende. Minstens zo belangrijk is het aanleren van vaardigheden, zodat leerlingen zelf tools in handen hebben om hun leerproces vorm te geven en uiteindelijk hun weg te vinden in de maatschappij van de 21^e eeuw. Een brede ontwikkeling is belangrijk. Om die te stimuleren binnen het onderwijs heeft het SLO het Kader voor ontwikkeling opgesteld. Het model voor dit kader zie je hiernaast. Dit is opgebouwd vanuit de kern: de kerndoelen. Van daaruit wordt de inhoud van de leerstof vormgegeven. De manier waarop kinderen met deze leerstof aan de slag gaan, komt terug in de cirkels daaromheen. De eerste (roze) cirkel geeft weer op welke manieren kinderen over de leerstof na kunnen denken: dit zijn de denkvaardigheden. Alle manieren zijn daarin even belangrijk. Vervolgens geven de onderdelen uit de witte cirkel weer welke vaardigheden leerlingen nodig hebben om optimaal te kunnen leren en later in de maatschappij te kunnen leven. Bij elke (denk)vaardigheid horen doelen die als leerlijn in ParnasSys zijn ingevoerd. Deze doelen gelden voor alle bouwen en zijn daarom identiek ingevoerd voor de onderbouw, middenbouw en de bovenbouw, met per doel de afkorting OB, MB en BB ervoor. Het is een bewuste keuze om dezelfde doelen per bouw in te voeren. De **manier** waarop en de mate waarin een leerling het doel beheerst is per bouw namelijk anders. Per (denk)vaardigheid is er een handelingssuggestie toegevoegd met daarin suggesties voor de leerkracht om de brede ontwikkeling bij de leerlingen te kunnen stimuleren. Deze zijn te vinden onder ‘bronnen’ en kunnen input vormen om in de praktijk aan de slag te gaan.

TOELICHTING EN THEORIE

Motivatie is de wil om te weten, te kunnen en te leren. Deze wil kan gebaseerd zijn op eigen behoeften, zelf geformuleerde doelen, beeld over eigen vaardigheden, inclusief ideeën over beloningen en straffen. Bij de vaardigheid motivatie onderzoeken leerlingen waarom ze iets doen en wat hun drijfveren zijn. Ze leren doorzetten en zichzelf te motiveren om hun doelen en die van anderen te behalen. Uitdagingen worden daardoor taken die leerlingen graag aangaan om van te leren!

PEDAGOGISCHE VAARDIGHEDEN

Laat als leerkracht in je doen en laten zien dat je zelf de vaardigheden die horen bij motivatie oefent en dit bij de leerlingen aanmoedigt. Concreet kun je dat op de volgende manieren doen:

- Stel duidelijke en haalbare doelen voor het werk wat je in de klas met de kinderen doet. Wat gaan ze leren en waarom is het belangrijk om dit te leren? Als leerlingen het doel duidelijk voor ogen hebben, helpt hen dat om zichzelf te motiveren. Voor hoogbegaafde leerlingen is het belangrijk het einddoel op langere termijn te weten om zich op tussendoelen te kunnen richten.
- Analyseer met de leerling(en) waarom ze bepaalde taken uitstellen. Als leerlingen weten waarom ze voor bepaalde taken niet gemotiveerd zijn, helpt dit om het bij zichzelf te herkennen en door te zetten wanneer ze de neiging hebben taken uit te stellen.
- Geef gerichte feedback op de inzet van leerlingen. Laat merken dat je hun inzet belangrijker vindt dan het resultaat.
- Benoem en straf uit dat fouten maken oké is. Benoem zelf je fouten en geef naar kinderen toe aan dat fouten maken prima is. Zorg dat kinderen oefenen met het maken van fouten. Daar leren ze juist van!

RANDVOORWAARDEN

Open groei-mindset

Sommige leerlingen denken dat wat ze kunnen en weten vaststaat en zijn ervan overtuigd dat bij de eerste keer van het uitproberen van nieuwe dingen, blijkt of ze het kunnen of niet. Je noemt dit een statische mindset. Wat deze leerlingen eerst moeten leren is dat je sommige dingen kunt leren door te oefenen en het vaker te proberen: een groei-mindset. Daarvoor is het belangrijk dat leerlingen niet opgeven als iets niet gelijk lukt, maar doorzetten om het te leren. Wanneer ze dan alsnog succes ervaren, leren ze dat je sommige dingen kunt leren door te oefenen. Leerlingen hebben hierbij steun van hun leerkracht nodig, bijvoorbeeld door een afgesproken teken op momenten dat de leerling het lastig vindt om door te zetten.

Uitdagend werk

Leerlingen hebben werk nodig dat hen uitdaagt. Sommige leerlingen zijn bang om fouten te maken en zullen daarom voor werk kiezen wat ze al denken te beheersen. Ga hier niet altijd in mee, maar stimuleer kinderen om zichzelf uit te dagen. Geef bij het werk aan waarom de leerlingen dit werk moeten maken. Stel bij het uitdagende werk concrete doelen, gericht op inzet en proces, en dus niet alleen op resultaat.

AANPAK

ALGEMEEN

Motivatie stimuleren door opdrachten en vragen:

Gedurende de schooldag kan het motiverend zijn om leerlingen aan het begin van een les de hele taak (die past bij het einddoel) uit te laten proberen. Als de leerlingen vervolgens tegen dingen aanlopen, zullen ze gemotiveerder zijn om dat in de les te weten te komen.

Daarnaast kunnen de volgende vragen helpen om leerlingen te laten nadenken over hun motivatie en gemotiveerder aan de slag te gaan:

- Wat wil je bij deze opdracht bereiken? Hoe ga je dat aanpakken?
- Wat houdt je tegen om aan de opdracht te beginnen? Kun je redenen bedenken om toch gelijk aan de slag te gaan?
- Wat kun je doen als je merkt dat je een taak uitstelt?
- Wat vond je van je inzet tijdens deze taak? Wat kan jou helpen om je weer zo goed of nog beter in te zetten?
- Hoe kun je jezelf bij deze taak uitdagen? *Denk aan: sneller werken dan gisteren, onafgebroken doorwerken, kladpapier gebruiken bij moeilijke opdrachten, uitgebreidere antwoorden geven op de vragen enz.* Hoe kun je jezelf hieraan herinneren? Wat kan de juf doen om jou eraan te herinneren?

Acadin

Op www.acadin.nl vind je een digitale leeromgeving voor talentvolle leerlingen (25% best presterende leerlingen, inclusief hoogbegaafde leerlingen). Acadin helpt leerkrachten deze kinderen te prikkelen met leerstof waar ze hun tanden in kunnen zetten, maar ook met korte opdrachten voor de laatste 10 minuten van de les. De doelen van deze lessen zijn gekoppeld aan dezelfde doelen als de leerlijnen van het kader voor ontwikkeling.

SUGGESTIES VOOR AANPAK

Klaar voor de start... af! (groep 1 t/m 8)

Met deze oefening stimuleer je kinderen zo snel mogelijk met hun taak te starten.

De oefening werkt als volgt :

- Geef het kind een opdracht die geen duidelijk doel heeft, maar die het kind wel aankan. Dit mag een vrije opdracht zijn, of aansluiten bij een schoolvak.
- Zeg: *klaar voor de start.. af!*
- Stimuleer het kind gelijk te beginnen. Beantwoord dus geen vragen.
- Bespreek de oefening achteraf. *Wat hield je tegen om gelijk te beginnen? Hoe heb je dat overwonnen?*

LEESTIPS VOOR DE LEERKRACHT

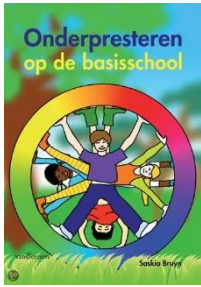
Boek 'Mindset, de weg naar een succesvol leven' / auteur: Carol Dweck / ISBN: 9789088502057 / Prijs: 26,50 EURO / geschikt voor de onder-, midden- en bovenbouw
Dit boek gaat over hoe je denkt over leren: je mindset. Carol Dweck gaat in op het ontwikkelen en stimuleren van een groei-mindset bij leerlingen, zodat leerlingen beseffen dat je bij leren mag oefenen en fouten mag maken, kortom: groeien. Er staan concrete tips in dit boek, waardoor je het gelijk kunt inzetten in de praktijk.

Boek 'Kinderen en... hun manieren van leren; motivatie in de klas' / auteur: Nelleke Bokhove / ISBN: 9789057883118 / Prijs: 35,00 EURO / geschikt voor de midden- en bovenbouw

Dit boek gaat in op het verhogen van de motivatie bij kinderen op de basisschool. Het boek bestaat uit twee gedeeltes. Eerst krijgt de leerkracht praktische tips over hoe hij de

motivatie bij zijn leerlingen in de groep kan verhogen. Vervolgens wordt er meer informatie gegeven over hoe je kinderen kunt leren zichzelf te motiveren.

Boek 'Onderpresteren op de basisschool' / auteur: Nelleke Bokhove / ISBN: 9789057883118 / Prijs: 35,00 EURO / geschikt voor de onder-, midden- en bovenbouw
Een lage motivatie kan leiden tot onderpresteren. Daarover gaat dit boek. De auteur beschrijft verschillende types van onderpresteerders en maakt inzichtelijk hoe je leerlingen tot leren kunt laten komen en hoe je ze aan het leren kan houden. Daarbij gaan de theorie en de praktijk hand in hand. Het boek biedt ook een signaleringslijst om onderpresteerders te herkennen.

Boek 'Gemotiveerd leren en lesgeven; de kracht van intrinsieke motivatie' / auteurs: Anje Ros e. a. / ISBN: 9789046903995 / Prijs: 19,50 EURO / geschikt voor de bovenbouw
Dit boek vertelt je hoe je kinderen kunt motiveren voor hun dagelijkse schoolwerk. Theoretische uitgangspunten worden concreet gemaakt door casussen van klassensituaties. Onderwerpen als basisbehoeften, autonomie en structuur komen aan bod. Het boek biedt daarnaast ook praktische tools om een gemotiveerde leeromgeving in de klas te creëren: checklists, stappenplannen en voorbeelden van leerkrachtgedrag. Er is een apart hoofdstuk gewijd aan de eigen motivatie en basisbehoeften van leraren.

